

JEK inleder med fam. Zethelius som silver-och guldsmeder

Vi kommer att berätta om två mycket duktiga silver/guldsmeder och entreprenörer båda födda med silversked i munnen.

Som inledning vill vi visa på några silverarbeten som de skapat.

Pehr är Sveriges mest produktive silversmed under 1700-talet. Hans arbeten håller mycket hög konstnärlig och teknisk kvalitet. Stilmässigt övergick han under 1770-talet från rokokostil till fransk-italiensk nyklassicism. Hans konstnärskap under 1890-talet blir stilbildande för kommande generationers silversmeder.

Adolf blir som sin far tongivande för utvecklingen inom silversmidet. Han introducerar fransk empiredesign.

Pehr och Adolfs arbeten finns representerade på samtliga muséer värda namnet, och auktioneras hos Barnabys, Bukowskis, Sthlms auktionsverk m. fl.

ADOLFS FAR PEHR

föds en novemberdag 1740. Han skulle egentligen bli garvarmästare som sin far, men en brand ödelägger garveriet.

Pehr börjar då som lärling hos sin morbror, den ogifte och förmögne guldsmeden Petter Lund. Efter fyra år som gesäll blir han mästare 1766. Petter avlider 1772 och Pehr övertar företaget. Men det räcker inte bara med silversmidet. Han köper Norrbrogatan 3 på Helgeandsholmen. En stor fastighet som inrymde verkstad och 30-talet rum.

Per ägde kvarnar, en spannmålsbod, blev hugnad med Directeurs namn och värdighet av G III. Han fick också privilegium att under 50 år verka som fraktvagnsförare (åkeri). Arrenderade Södra strömkvarnen, och lotteriet för Mus. Akademien. En bokhållare på lotteriet beskyllde direktionen för ek. oegentligheter. Efter en nära 10-årig rättslig utredning av verksamheten ansågs Pehr skyldig. Han säger upp sitt burskap och flyttar med familj till Hiersta gård i Örebro.

Pehr var gift tre gånger och fick med sina hustrur 10 barn. Den tredje var Catharina Westrell och hon födde Adolf en vinterdag 1781.

1791 flyttar familjen tillbaka till Sthlm och Pehr får tillstånd att återuppta sitt hantverk och tätplats bland Stockholms silversmeder.

ADOLF ZETHELIUS

blir mästare vid 22 års ålder. Enligt ny lag 1801 om ökad näringsfrihet för guldsmeder startar den handlingskraftige Pehr en gulddragerirörelse som han överlåter till Adolf och hans bror Carl.

24 karat guld smiddes/drogs via successivt mindre hål tills tråden blev tunn nog för framställning av galoner o a grannlåt.

1805 äktar Adolf Sofia Nordewall. Pappa Pehr avlider 1810. Adolf är ålderman vid guldsmedsäm- betet 1811-1813, representerar borgarståndet i Sthlm vid riksdagarna 1828-1830. 1837 säger Adolf upp sitt burskap som borgare i Stockholm för att ägna sig åt sina lantegendomar och bruk. Hans båda söner Fredrik och Wilhelm tar då över silversmidet. Mer om hans gärningar inom järnhanteringen kommer Benny att tala om.

I början på mars 1864 avlider Adolf och är begravd Torshälla kyrkogård tillsammans med sin hustru som avlidit nio år tidigare.

Vid Adolfs bortgång uppgick förmögenheten till ca 57 milj. kronor mätt med dagens konsument- prisindex. Egendomarna var tidigare skiftat mellan barnen. Han skänkte dessutom ca 340 tkr vardera till Surahammars och Nybys fattiga.